

La immersió nord-americana

L'any 2010, una trentena de films produïts al Quebec van obtenir el 19% del total de la recaptació cinematogràfica; a les llistes d'èxits musicals, el 90% dels temes són nacionals en francès; i la pirateria a internet hi és pràcticament inexistent, perquè els ciutadans consideren que aquesta pràctica fa mal a la seva cultura. Aquest estat federat dins el Canadà té 7,6 milions d'habitants, prop del 10% dels quals són nascuts a l'estranger. Cada any rep 40.000 nous, i d'aquests un 43% té nocions de francès, la llengua oficial. La defensa de la identitat i la cultura quebequesa està per damunt de qualsevol consideració de caire polític. Els nadius, i també la immigració —que fonamentalment prové d'Àsia i d'Europa—, no qüestionen el model cultural de país sustentat en la llengua francesa, tant si és la seva llengua materna com si no.

El 95% de les escoles apliquen el model d'immersió lingüística en francès des que el 1977 es va aprovar la Carta de la Llengua Francesa, coneguda per *llei 101*, que legislava sobre aspectes com ara l'obligatorietat de l'ensenyament en francès dels nens nascuts al Quebec i dels nens de famílies immigrants, la francesització dels immigrants, la llengua a la feina, a les empreses, comerços, negocis, administració pública, mitjans de comunicació, publicitat, etc.

La cohesió social i cultural del Quebec és una prova de l'èxit innegable que es pot atribuir l'administració en la defensa de la llengua del país en tots els àmbits de la vida quotidiana, malgrat l'arribada d'immigració que podria fer perillar la solidesa d'aquesta llengua, pel potent atractiu de l'anglès. Posteriorment, la Constitució del Canadà del 1982 declarava l'anglès i el francès llengües oficials al Canadà. A la resta del Canadà, actualment hi ha un 68,9% de població de parla anglesa, mentre que l'ús del francès

La Carta de la Llengua Francesa del 1977, del Quebec, estableix que s'hi fa l'educació pública exclusivament en francès, llevat de les famílies ja instal·lades de tradició anglòfona. El model d'immersió ha estat un model d'èxit més enllà de l'escola. La cultura quebequesa hi és respectada per tothom.

no hi arriba al 25% de la població. Exceptuant Nova Brunswick, amb un 30% de població francòfona, a la resta de províncies la presència del francès és marginal: un 4% a Ontario i un 1% a la Colúmbia Britànica, per exemple.

L'experiència quebequesa. Al voltant dels anys 60 del segle XX es va produir un canvi important d'opinió entre els experts sobre l'aprenentatge de les llengües i sobre la consideració del bilingüisme, motivat per l'aparició d'estudis empírics que demostraven que el bilingüisme no tenia efectes desfavorables sobre el desenvolupament intel·lectual i que l'ensenyament en una llengua diferent de la primera de l'alumne podia aportar més bons resultats que no l'ensenyament tradicional en la primera.

L'assaig amb més repercussió va ser l'experiència de l'escola Saint Lambert, al Quebec, justament en un con-

text de conflicte de llengües en aquest país entre l'anglès i el francès al final de la Gran Guerra, quan una part de la població reivindicava l'ús del francès en un entorn anglòfon dominant. Els professors Lambert i Tucker, inspiradors del sistema emprat a l'escola Saint Lambert, van publicar els resultats positius obtinguts en aquella experiència, que indicaven un millor coneixement lingüístic i avantatges en el desenvolupament intel·lectual dels alumnes. De fet, havien estat els mateixos pares d'aquesta escola, majoritàriament anglòfons, que havien proposat que els seus fills rebessin l'ensenyament en francès, perquè ho consideraven l'única manera que veritablement aprenguessin aquesta llengua.

El resultat de l'estudi contradeia directament estudis anteriors i impulsava definitivament l'aprenentatge precoç d'una llengua amb el sistema de la immersió. Quedava demostrat que els alumnes amb domini de dues llengües obtenien resultats més bons que no els monolingües en qualsevol mena de prova verbal o d'intel·ligència. Ara bé, els sociolingüistes remarquen que els resultats positius dels alumnes a qui s'aplica la immersió resten condicionats a la concurrència de variables com ara l'estatus social de la llengua i la cultura de la llar, l'actitud dels alumnes envers la llengua de l'escola i la motivació que tenen per a aprendre-la, a més del tipus de tractament pedagògic en què s'aplica la immersió als centres escolars. Posteriorment, l'ensenyament d'una segona llengua per immersió s'ha dut a terme a Finlàndia, al País de Gal·les, a Escòcia, a Irlanda, a Alemanya, a Itàlia —concretament a Bolzano—, a la Bretanya, a Occitània, al País Basc, a Amèrica del Nord —Toronto, Florida, Texas, Arizona i Califòrnia—, a Mèxic, al Perú, a l'Equador, a l'Àfrica del Sud, a Rússia i a les Filipines.

Al Quebec, l'escola pública és francesa, i només en algunes excepcions escolaritzen els infants en anglès, en una xarxa pública paral·lela.

El Quebec ha estat la referència de model d'immersió lingüística a les escoles per a Catalunya, que va impulsar el seu model sis anys després, el 1983, amb el primer govern de Jordi Pujol. Aquell curs, només un 9,12% d'escoles van fer tot l'ensenyament en català. Certament, molts factors anaven contra de la viabilitat d'un model d'immersió lingüística com el quebequès a casa nostra: la formació insuficient en català del professorat en exercici, les actituds hostils d'alguns sectors dels funcionaris, la desigualtat i la diversitat de l'ús i el coneixement de la llengua a les diverses comarques i ciutats de Catalunya, la concentració de la població escolar no catalanoparlant en determinats barris urbans, a més de les inèrcies en el funcionament de molts centres escolars acostumats a un cert immobilisme pedagògic eren elements que feien ben difícil l'establiment

generalitzat de l'escola catalana. Però el model va anar endavant, i el 1987, el 67% de les escoles ja oferien l'ensenyament en català. La capacitat de reaccionar de la ciutadania, la gran força del conjunt de la societat civil, la il·lusió inherent a la consecució de la democràcia van fer possible la superació, una a una, de totes les dificultats. L'escola catalana arribava també a les zones de Catalunya amb una màxima concentració de les onades migratòries dels anys 60 i 70, on semblava quasi impossible d'incorporar el català com a llengua pròpia de l'escola.

Doble xarxa escolar. Al Quebec, la gran majoria de centres de primària, secundària i universitats que formen la xarxa pública d'educació ofereixen un ensenyament íntegrament en francès, si bé també hi ha un sistema públic complet d'ensenyament en anglès per

a abastar les situacions excepcionals que preveu la constitució canadenca quan un infant tingui un lligam amb la comunitat quebequesa anglòfona.

Així doncs, un alumne pot inscriure's en una escola pública o privada subvencionada en anglès si el pare o la mare són ciutadans canadencs i han rebut la major part del seu ensenyament primari o secundari en anglès al Canadà, si l'infant ha rebut l'educació inicial en anglès, o si un dels dos pares, tot i no ser canadencs, han estat escolaritzats en anglès al Quebec. A més, quan un nen resideix temporalment al Quebec perquè un dels pares hi estudia o hi treballa, pot escollir entre assistir a l'escola francesa o a l'anglesa durant la seva estada. Per a la resta de casos, i per tal d'afavorir la integració en la majoria francòfona –el 82% de la població, mentre que l'anglès és la llengua d'ús del 12,3%

“No voler immersió en un país amb immigració demostra ignorància i mala fe”

Til Stegmann és catedràtic de filologia romànica de la Universitat de Frankfurt. Com a sociolingüista de llarga trajectòria, constata que la immersió és el model didàctic i pedagògic més eficaç.

EL TEMPS

—Un tribunal de justícia ha d'obligar un país a canviar un model educatiu que fa més de dos decennis que funciona, i que fou acordat per unanimitat al Parlament de Catalunya, perquè tres famílies que militen en un partit ho reclamen?

—És completament idiota. Els juristes del TSJC que han dictat la interlocutòria no tenen ni la més mínima idea de pedagogia ni de sociolingüística. Decidir que un país amb tanta immigració com Catalunya no apliqui plenament el model més efectiu per aconseguir que tothom aprengui bé el català —a més a més, és clar, de espanyol, l'anglès, el francès, l'alemany o qualsevol altra llengua— és una mostra d'ignorància que espanta qualsevol sociolingüista, tingui la ideologia política que tingui. No voler aplicar la immersió en un país amb tanta immigració demostra ignorància i mala fe. S'havia d'haver pensat

—i és evident que ni aquests juristes ni els del Tribunal Suprem no ho han pensat— que s'ha comprovat científicament que un nen que tot el dia parla amb la seva família i amics en espanyol, amazic, romanès o qualsevol altra llengua necessita que almenys totes les hores de l'escola siguin en català, perquè el pes que hi té la llengua familiar és tan gran que mai no arriben dominar bé el català si no és amb la immersió. Qualsevol pare hauria de desitjar que el seu fill tingués el millor futur professional possible i, en el cas de Catalunya, que pugui ser completament hàbil a expressar-se, escriure i llegir. Però sembla que no és el cas d'aquestes tres famílies.

—Es poden fer excepcions amb aquests tres nens?

—Sí, de fet, no calia anar als tribunals, perquè tenen el dret que els seus fills siguin educats en castellà a Catalunya, només cal que ho demanin. Si algú vol

que el seu fill tingui l'escolarització en castellà, doncs se li proporcionaran els mestres adients, però quedaran separats del 99,5% de la població per la seva falta de competència lingüística. Si els pares són tan rucs de voler això per als seus fills, és la seva decisió. I pobres fills, que seran sacrificats per la ideologia política dels pares.

—Els demandants asseguren que no hi ha política al darrere, sinó que se'ls imposa el català, i que els seus fills creixeran sense dominar la llengua espanyola. Dues de les tres famílies militen a Ciutadans.

—És ideologia política i ignorància supina en pedagogia. Els qui ensenyem a ensenyar, perquè formem estudiants per a ser mestres, sabem que la immersió és didàcticament i pedagògicament una eina ideal. Malauradament, alguns pares s'estimen més fer servir els seus fills per a fer política, i privar-los de la millor educació. Quant al nivell d'espanyol dels nens catalans, és manifestament superior. Es podria fer una senzilla prova representativa amb alumnes catalans i extremenys o andalusos, per exemple, i els resultats ja són sabuts. L'objectiu d'aquestes famílies, al servei de C's i PP, és danyar la situació pacífica de convivència, en comptes de preocupar-se veritablement del futur lingüístic de la mainada a Catalunya.

—Quins altres models d'immersió lingüística d'èxit destacaríeu?

—Alemanya n'és un exemple. Si un nen turc que viu a Alemanya no fa una immersió completa en alemany, el seu domini d'aquesta llengua serà tan deficient que tindrà una part del futur hipotecat per les seves mancances lingüístiques. I això passa en molts casos en què els nens no s'escolaritzen en un centre alemany. Els que sí que ho fan obtenen un domini perfecte de la llengua. I justament una societat que vol justícia per a tots els nens ha de procurar que tothom conegui bé la llengua del país.

Ara, el cas d'Alemanya no és el cas català, perquè l'alemany és la llengua d'un estat, i aquest estat no intenta pas esclafar el turc o qualsevol altra llengua materna dels infants.

—**El Quebec és la referència per a Catalunya?**

—Al Quebec el francès també és la llengua de l'estat, a més de l'anglès. No és com a Espanya, que l'espanyol es vol imposar i dificultar la vida al català. El Quebec és francòfon i tots els qui hi viuen saben bé la llengua d'aquest estat, a més de l'anglès del Canadà.

—**L'agressió d'un estat a una de les llengües que es parlen al seu territori administratiu, malauradament, no és pas un cas únic...**

—No, això que fa l'estat espanyol i alguns espanyols contra el català ho han fet i ho fan a més indrets. Tenim 3.000 llengües al món. Continuament hi ha llengües *superiors* que intenten amagar les altres llengües. Només hem de viatjar per l'Àfrica i l'Índia: n'és ple, de casos. No és que els espanyols siguin pitjors que tots els que dictatorialment volen imposar la seva llengua. Són dictadors que volen imposar la seva llengua, i l'únic que poden fer els catalans és lluitar i defensar el futur del català. Els catalans, malauradament, no són cap excepció. Però també hi ha dades positives: l'occità sobreviu i pren força. He estat en classes d'infants que fan immersió en occità als *calandretos* —com les *ikastolak* basques— i dominen perfectament l'occità —una llengua que es troba en una situació molt més difícil que no pas el català—, a més del francès, és clar.

—**Al Quebec hi ha hagut intents de destruir el sistema d'immersió lingüística?**

—No hi ha agressions d'aquesta mena, però s'ha necessitat molta convicció i argumentació pacífica per a implantar el model, perquè la convivència humana i social genera algun conflicte en un moment o altre. Justament, el PP i C's creen conflictes per pura ideologia política, encara que això vulgui dir passar per sobre de l'interès i el futur dels seus fills.

de la població i hi ha un 4,9% de la població amb unes altres llengües—, els fills d'immigrants tenen l'obligació d'assistir a l'escola francesa fins al final dels estudis secundaris.

Aquesta reglamentació aparentment estricta, lluny de generar una fractura social entre ambdues comunitats lingüístiques, ha cohesionat la societat quebequesa entorn d'una mateixa cultura i identitat base al marge de la llengua vehicular d'ús més habitual per un grup o comunitat. De fet, la immersió lingüística a l'escola francòfona reserva un lloc preferent a l'ensenyament de l'anglès com a segona llengua al Quebec des de la primària fins a la secundària, i a la inversa a les aules anglòfones.

El model d'escola catalana, únic i no segregat en dues comunitats, ha estat avalat pel Grup d'Alt Nivell sobre el Multilingüisme, de la Comissió Europea, que posa Catalunya i el seu model educatiu com un exemple de la gestió del multilingüisme i com

un model exportable a la resta de territoris europeus amb llengües que han hagut de suportar situacions semblants al català.

La setmana passada, la presidenta de la comissió de Cultura i Educació de l'eurocambra, la conservadora alemanya Doris Pack, advertia que separar els estudiants castellanoparlants dels catalanoparlants seria “separar el país”, i defensava que “és bo que els madrilenys que s'instal·len a Catalunya puguin parlar o entendre el català, per respecte. És una mica com els immigrants a Alemanya: no hi tenim escoles turques?”.

Fet i fet, en bona part de l'estat espanyol i d'Europa s'aplica la immersió lingüística per als alumnes que tenen llengües maternes diferents de la pròpia de la comunitat o del país. O és que un nen romanès que viu a Sevilla és escolaritzat en romanès i no pas en espanyol?

Gemma Aguilera

www.mimsueca.com

entradas.com
902 11 55 77

ServEntrada
Bancaja
902 11 55 77
www.bancaja.es

22a. Mostra Internacional de Mim a Sueca
del 14 al 18 de setembre de 2011

AJUNTAMENT DE SUECA
Regidoria de Cultura

GENERALITAT VALENCIANA

Teatres
DE LA GENERALITAT VALENCIANA

compromís social
Bancaixa